

Medzníky histórie Gymnázia Jána Hollého v Trnave

Gymnázium Jána Hollého ako štátne gymnázium 92 rokov. Skutočná história školy sa začala pred 446 rokmi a z tohto dôvodu je zrejme strednou školou s najdlhšou históriou na Slovensku.

- 16. storočie – prvé písomné pamiatky o škole
- 1554 – Mikuláš Oláh zriaďuje spolu s mestom kapitulskú školu s právom udeľovať bakalareát a titul magistra.
- 1561 – vyučovanie na gymnáziu preberajú jezuiti
- počas existencie Trnavskej univerzity je jej súčasťou
- 1807 – gymnázium spravujú benediktíni
- 1848 – rozdelenie – nižšie štvortriedne gymnázium zostáva benediktínom, štyri vyššie spravuje ostrihomský arcibiskup
- 1852 – benediktíni odchádzajú, ostáva arcibiskupské gymnázium
- 15. marec 1919 – vznik Československého reálneho štátneho gymnázia Jána Hollého
- 1928 – gymnázium má 15 tried a 610 študentov
- 1931 – požiar na budove zničí celú strechu
- 1. februára 1938 – vzniká Rímsko-katolícke biskupské reálne československé gymnázium
- 30. mája 1939 – štátne gymnázium je zrušené a splýva s biskupským
- 1945 – gymnázium prechádza pod štátnu správu a premenovalo sa na Štátne gymnázium v Trnave
- 1948 – 1953 – z gymnázia boli vylúčené ročníky I.-IV. A ponechali sa V.-VIII. Názov školy sa zmenil na Gymnázium v Trnave
- 30. jún 1953 – gymnáziá boli zrušené, vzniká I. jedenáštočná stredná škola v Trnave
- 1959 – škola sa rozdelila na dva stupne 1. – 9. ročník a výberový ročník 10. – 12. a vzniká Dvanáštočná škola v Trnave
- 1960 – z Dvanáštočnej školy v Trnave vzniká Stredná všeobecnovzdelávacia škola v Trnave s trojročným štúdiom a delením na humanitnú a prírodovednú vetvu
- 1960 – 1974 – vzniká forma večerného štúdia – stredná škola pre pracujúcich
- 1970/71 – otvárajú sa posledné ročníky SVŠ a prvé ročníky štvor-ročného gymnázia
- 1980/81 – na gymnáziu sa overovala nová koncepcia v oblasti výchovno – vzdelávacieho procesu v experimentálnej triede
- 1989 – škole bol znovu udelený oficiálny názov Gymnázium Jána Hollého
- 1990 – z priestorových dôvodov sa gymnázium rozdelilo na dve samostatné školy, Gymnázium Jána Hollého a dnešné Športové gymnázium J. Herdu na Bottovej ulici.
- 1994 – bolo zriadené osemročné gymnázium so zameraním na cudzie jazyky
- 1997 – otvorenie triedy so spoločensko-vedným zameraním, týmto cyklom prešli dva ročníky študentov

- 2000/01 – otvorenie zamerania na informatiku
- 2004/05 – otvorenie Štátnej jazykovej školy pri Gymnázium Jána Hollého
- 2005/06 – Gymnázium Jána Hollého sa sťahuje do nových priestorov budovy Na hlinách 30 v počte 20 tried – 12 zostáva v budove na Hollého ulici
- 2007 – Gymnázium Jána Hollého získava medzinárodný certifikát certifikát IES
- 2008 – Gymnázium Jána Hollého začína reformu a nastupuje prvý ročník, ktorý sa vzdeláva podľa nového Školského vzdelávacieho programu
- 2010 – Otvorenie nadstavby pavilónu A – všetci žiaci školy študujú v novej budove a definitívne opúšťame historickú budovu školy v centre mesta.
- 2010 – škola získava ocenenie TTSK „Škola roka“

Z kroniky ústavu

Riaditeľ školy František Špaček (1920-1938) na základe správy o prevzatí ústavu z dopisu pána zemského školského inšpektora Dr. Hatalu a z archívu.

(úryvky zo spomienok doslovne i pravopisne prevzaté)

„Nagyszombaty érseki fogimnázium“ – čiže „Trnavské arcibiskupské vyššie gymnázium“ bolo vôbec z najstarších ústavov tohto druhu v bývalom Uhorsku. Založil ho už roku 1561 ostrihomský arcibiskup Oláh a odovzdal ho kňazom Tovarištva Ježišovho, ktorí tu učili až do zrušenia jezuitského rádu. Ústav bol veľmi frekventovaný a okolo roku 1621 mal vyše 1.000 žiakov. K rozvoju ústavu prispelo najmä to, že kardinál Peter Pázmány založil roku 1635 v Trnave univerzitu, prvú to v starom Uhorsku a sriadil pri gymnázium konvikt pre šľachtických synkov z uhorských rodín, takže gymnázium bolo vlastne prípravňou pre univerzitné štúdiá. Arcibiskupovi Szelepcsény Lippay a Losy, ktorých územia boli zabrané Turkami vybudovali pri gymnázium seminár pre klerikov, čím počet žiactva opäť vzrástol.

Po zrušení jezuitského rádu vyučovali na gymnázium tak svetskí kňazi, ako iaj laici. Keď bola Trnavská univerzita presťahovaná do Budína, počína ústav klesať tak počtom žiakov, ako aj svojím významom. Roku 1807 bolo odovzdané kňazom rádu svätého Benedikta a ostalo v ich rukách až do roku 1851. Vtedy mal ústav už len 6 tried a ešte neskoršie iba 4 triedy.

Zatiaľ založil arcibiskup Scitovský v Trnave lyceum, ktoré svojimi osnovami odpovedalo vyššiemu gymnázium; to bolo prípravňou pre štúdium teológie. Keď benediktíni odišli z Trnavy do Ostrihoma a prevzali tamojšie gymnázium spojil Scitovský roku 1852 nižšie gymnázium s lyceom a tak vzniklo Trnavské arcibiskupské gymnázium.

Ako všetky stredné školy a vôbec všetky školy v bývalom Uhorsku, tak i toto trnavské gymnázium sledovalo predovšetkým ciele maďarizačné. Do Trnavy. Provinciálneho mesta z okolím čisto slovenským, prichodia profesori, neznajúci slova slovenského, a mnohí z nich po 30ročnom účinkovaní v Trnave sa mu nenaučili, lebo

nechceli. Mnohí z nich boli priamo zúrivými maďarizátormi. Prenasledovali, trestali za každé slovenské slovo. Veru, málo bolo tých chlapcov, ktorí sa opovážili na otázku triedneho profesora: „ktorú reč miluješ a ktorou sa najčastejšie shováraš?“ odpovedať: „slovenskú“ Boly by taký chlapec platil za nebezpečného pansláva a pre tých nebolo na ústave miesta. Trápne pôsobí, keď sa dnes preberáme v starých katalogoch a všímame si, ako hnusne potvorili mená čisto slovenských detí. Maďarizačné snahy stupňovali sa z roka na rok a ústav tedy v plnej miere plnil svoje politické poslanie: odnárodňovať inteligenciu, učiť ju pohrdať všetkým, čo nebolo maďarské.

Prišiel prevrat so všetkými svojimi politickými dôsledkami a tým bolo rozhodnuté tiež o tejto bašte maďarskej kultúry.

Až do marca roku 1919 ostal ústav v rukách posledného maďarského direktora Emila Hudymu. Učilo sa in naďalej maďarsky, zmena nastala iba v tom, že bola zavedená tiež slovenčina ako povinný predmet a že žiakom bolo ponechané na vôli chcú-li sa náboženstvu učiť po maďarsky alebo po slovensky. Vcelku sa myslelo, že sa s týmito zmenami vystačí. Avšak prišiel osudný telegram: ústav sa má prevziať.

Touto funkciou bol poverený profesor nitrianskeho gymnázia Dr. Štefan Hattala, potom prvý riaditeľ československého ústavu. Dňa 15 marca 1919 svolal na 11.hod dopol. konferenciu. Dostavil sa celý sbor na čele s direktorom Hudymom (rodený Poliak). Bez toho, že by bol vypočul poslanie Dra Hattalu, začal direktor Hudyma diktovať zápisnicu: „.....prítomný celý profesorský sbor a Dr. Štefan Hattala ako hosť.“ Dr. Hattala nedovolil mu ďalej hovoriť a vyzval ho, aby odovzdal ústav.

„Nie“, odvetil, „podvolím sa len násilu“

„Československý štát má iste dosť prostriedkov, aby Vás k tomu donútil“, hovoril na to Dr. Hattala a poradu ukončil. Riaditeľ Hudyma opustil na to svoje riaditeľské miesto a sadol si medzi profesorov. Zatiaľ sa ozvali hlasy, že predsa len by sa malo jednať. Dr. Hattala zaujal riaditeľské miesto a vyhlásil.

„Každý s pánov môže ostať v službe, keď mi jako zástupcovi československého štátu sľúbi poslušnosť a vernosť československej republike a keď ovláda ktorúkoľvek slovanskú reč. Na pána direktora Hudymu sa to ovšem nevzťahuje.“

V sbore bolo asi 5 alebo 6 profesorov, ktorý vedeli po slovensky. Z tých však vyhlásili hneď len dvaja že ostanú, profesor Ján Marek a profesor Štefan Hupka...

Riaditeľ Dr Hattala dal potom vyhlášku, že dáva žiactvu na 3 dni dovolenú a oznámil súčasne, aby sa tí, ktorí nechcú studovať na československom ústave prihlásili u neho o klauzulu na odchod. A opäť vlyvom direktora Hudymu a niektorých maďarských profesorov, ktorí prehovárali rodičov, aby nenechali svojich detí na „pohanskom ústave“, sa stalo, že zo 466 žiakov, zapísaných v roku 1917/18 prihlásilo sa na československý ústav iba 188.

Zmenu pomerov znášali s odporom nielen maďarskí profesori, ale i žiaci. Ačkoľvek vedeli, čo sa stalo, predsalien išli toho istého dňa oslavovať Kossútha a recitovali jako „maďarskí studenti“. Keď sa na chodbe objavila prvá slovenská vyhláška, začali vandalským spôsobom ruiniť ústav, rozbíjať lampy na chodbách

i v triedach a rabovať v kabinetoch, najmä fyzikálnom a chemickom, ku ktorým im dal duplikáty kľúčov bývalý správca týchto zbierok, poučivši ich vopred aby sa postarali „aby Čechom čím menej ostalo“. Podobne bolo aj v susednom konvikte, aj tam bolo všetko nivočené.

Riaditeľ Dr. Hattala postupoval proti týmto výčinom síce rozvážne, obozretne, avšak energicky. Výtržníkov dal zistiť a prinútil ich rodičov aby škody zaplatili. Také boly začiatky! Bolo veru treba dobrých nervov, aby sa všetko prekonalo.

Post tot discrimina rerum začal fungovať v Trnave československý ústav, ktorý bol z bývalého maďarského klasického gymnázia premenený na reálne gymnázium a výnosom ministerstva školstva a národnej osvety z 5 mája 1919 čís. 19606 pomenovaný plným titulom „Československé štátné reálne gymnázium Jána hollého“. Po Jánovi Hollom preto, lebo tento básnik v Trnave vystudoval teológiu, a v Trnave roku 1824 vydal „Rozličné básne hrdinské, elegiacké a lirické z Virgilia, Teokrita, Homéra, Ovidia, Tirfea a Horáca“, roku 1825 „Virgiliowu Eneidu“ a roku 1833 najväčšiu svoju báseň „Swatopluk“.

Pravidelný chod vyučovania bol prerušený ešte raz, keď koncom mája 1919 vpadli na Slovensko bolševici. Vtedy ožily opäť u mnohých tajené nádeje, že sa všetko vráti do starých koľají. Z ústavu opäť vystupovali deti. Nebolo im bránené, ale po likvidácii bolševického vpádu neboli takíto študenti na ústav už prijatí.

Ťažkosti v prvých rokoch boli veľké! Ved' nebolo profesorov, nebolo učebníc a pracovalo sa za najhorších podmienok sociálnych. Bolo však vždycky dosť dobrej vôle a oduševnenia a týmito prekonali a prekonávajú sa všetky prekážky. Dnes už pokračuje práca na ústave celkom kludným krokom.

Súčasnosť Gymnázia Jána Hollého

Gymnázium Jána Hollého je stredná škola, ktorá sa snaží zostať verná svojej stáročnej tradícii. Je to moderná súčasná škola so schopnosťou veľmi rýchleho rozvoja, dokáže reagovať na aktuálne zmeny a požiadavky spoločnosti a žiakov. Prioritou našej školy je pripraviť žiakov pre vysokoškolské štúdium a pracovný trh v rámci celej EÚ. Uvedomujeme si, že vytýčené ciele je možné dosiahnuť iba prostredníctvom dobre zvolených a sformulovaných kľúčových kompetencií, na základe ktorých si žiaci môžu stanoviť svoje životné ciele, rebríček hodnôt, i profesijnú orientáciu. Preto poskytujeme našim žiakom dobré jazykové základy, základy ovládania informačných a komunikačných technológií, dobré základy v oblasti humanitných i prírodovedných vied, poskytujeme a v budúcnosti naďalej chceme poskytovať žiakom priestor pre samoprofiláciu. Treba si vedieť vybrať a prebrať zodpovednosť za vlastné slobodné rozhodnutie a budúce vzdelanie. Je dôležité, aby žiak pestoval svoju individualitu a naučil sa vzájomnej spolupráci. Osobnostnému a vzdelanostnému rozvoju žiakov slúžia vzdelávacie programy, bohatá mimoškolská, odborná a záujmová činnosť, množstvo voľnočasových aktivít, poznávacích zájazdov a exkurzií, medzinárodné projekty a pod. Všetky tieto aktivity poskytujú našim žiakom možnosti nadobúdať kontakty so životom, učiť sa orientovať v spoločenskom, kultúrnom, hospodárskom i politickom živote spoločnosti a vytvárať si vlastné postoje.

